

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

Rezultati OECD-ova istraživanja PISA 2018: globalne kompetencije učenika

Zagreb, 22.10.2020.

Danas u 11 sati Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja objavio je drugi dio rezultata OECD-ova istraživanja PISA 2018. Riječ je o sedmom ciklusu istraživanja u kojemu su se, uz čitalačku, matematičku i prirodoslovnu pismenost, kao dodatna inovativna domena ispitivale globalne kompetencije petnaestogodišnjih učenika. Globalne kompetencije u PISA istraživanju definirane su kao skup znanja, vještina, stavova i vrijednosti potrebne učenicima za skladan život u multikulturalnim društvima, za uspjeh na promjenjivom tržištu rada, za učinkovito i odgovorno korištenje medijskih platformi te za podržavanje ciljeva održivog razvoja. Globalno kompetentne osobe sposobne su razmatrati lokalne, međukulturne i globalne probleme, razumjeti i uvažavati različita gledišta i svjetonazore, uspješno se uključivati u učinkovite, primjerene i uvažavajuće interakcije s drugima te odgovorno djelovati s ciljem održivosti i kolektivne dobrobiti.

U Republici Hrvatskoj istraživanje PISA 2018 provedeno je 2018. godine u 179 srednjih i 4 osnovne škole, a ukupno je sudjelovalo 6609 petnaestogodišnjih učenika. Testiranje je provedeno na računalima. Osim testa globalnih kompetencija, učenici, njihovi roditelji i ravnatelji škola ispunili su upitnik kojim su prikupljeni podaci o njihovim stavovima te podaci o kontekstualnim čimbenicima koji mogu imati utjecaj na postignuća učenika u području globalnih kompetencija.

Rezultati na testu globalnih kompetencija

Test globalnih kompetencija primijenjen je u 27 od 79 zemalja sudionica u istraživanju PISA 2018, zbog čega se postignuća učenika na testu ne uspoređuju s prosjekom OECD-a, već s prosjekom 27 zemalja sudionica. Najbolji prosječni rezultat ostvario je Singapur s 576 bodova, iza kojega slijede Kanada (554 boda), Hong Kong-Kina (542 boda) te Ujedinjeno Kraljevstvo (534 boda). Najlošije rezultate ostvarili su Filipini (371 bod), Maroko (402 boda) te Kazahstan i Indonezija (408 bodova).

Hrvatski učenici ostvarili su rezultat od **506 bodova što je statistički značajno bolji rezultat od prosječnog rezultata zemalja sudionica** (474 boda). Tim rezultatom Hrvatska se smjestila na **8. mjesto u ukupnom poretku 27 zemalja sudionica**. S obzirom na razine postignuća učenika u globalnim kompetencijama, **na najvišoj, petoj razini postignuća nalazi se 4,2% hrvatskih učenika** te prosječno 4,3% učenika 27 zemalja sudionica. To su učenici koji posjeduju kompleksna znanja i vještine poput kritičkog promišljanja o globalnim zbivanjima i djelovanja u svrhu individualne i kolektivne dobrobiti. S druge strane, **osnovnu razinu globalnih kompetencija (razinu 2) nije dostiglo 33,3% hrvatskih učenika** te 49% učenika u prosjeku 27 zemalja sudionica. To su učenici koji ne posjeduju osnovne kompetencije potrebne za uspješno suočavanje s globalnim problemima i društvenim, političkim, ekonomskim i ekološkim izazovima. Djevojčice u Hrvatskoj postigle su statistički značajno bolji rezultat od dječaka (razlika iznosi 8 bodova). S obzirom na školski program, **najbolje rezultate postigli su učenici gimnazijskih programa** (574 bodova), a najlošije učenici obrtničkih strukovnih programa (428 bodova) te učenici koji s petnaest godina još uvijek pohađaju osnovnu školu (420 bodova). U Republici Hrvatskoj **učenici povoljnijeg socioekonomskog statusa te učenici bez migrantskog podrijetla postižu statistički značajno bolji rezultat** u globalnim kompetencijama od učenika nepovoljnijeg socioekonomskog statusa i učenika migrantskog podrijetla.

Stavovi hrvatskih učenika, roditelja i ravnatelja škola

Upitnik za učenika primijenjen je u 66 zemalja od 79 zemalja sudionica u istraživanju PISA 2018, od kojih je 27 članica OECD-a pa se prilikom usporedbe rezultata o stavovima učenika kao referentna točka koristi prosjek zemalja OECD-a. Hrvatski učenici u odnosu na prosjek zemalja OECD-a iskazuju **veću osviještenost o globalnim problemima** (poput migracija, ravnopravnosti muškaraca i žena, međunarodnih sukoba itd.), pri čemu značajno veću osviještenost iskazuju djevojčice i učenici povoljnijeg socioekonomskog statusa. Hrvatski učenici također iskazuju **veći stupanj samoučinkovitosti u području globalnih problema**, pri čemu veći stupanj samoučinkovitosti iskazuju učenici povoljnijeg socioekonomskog statusa. U usporedbi s prosječnim rezultatom roditelja iz 14 zemalja koje su primijenile upitnik za roditelje, **roditelji hrvatskih učenika izrazili su veću razinu osviještenosti o globalnim problemima**.

U odnosu na prosjek zemalja OECD-a koje su primijenile upitnik za učenika, hrvatski učenici iskazuju **niži stupanj razumijevanja različitih perspektiva, prosječan interes za učenje o drugim kulturama, prosječnu razinu uvažavanja ljudi različitog kulturnog podrijetla te prosječnu razinu kognitivne prilagodljivosti** (sposobnost prilagođavanja mišljenja i ponašanja novoj situaciji, kulturnoj sredini i okolnostima prilikom interakcija s ljudima iz drugih kultura). **Stavovi hrvatskih učenika prema imigrantima pozitivniji su** u odnosu na prosjek zemalja OECD-a.

Više od 90% hrvatskih učenika izjavilo je da govori dva ili više jezika, što je značajno više u odnosu na prosjek zemalja OECD-a koji iznosi 68%. Pritom djevojčice i učenici povoljnijeg socioekonomskog statusa govore više jezika u odnosu na dječake i učenike nepovoljnijeg socioekonomskog statusa. Također se pokazalo da više jezika govore oni učenici čiji roditelji i sami govore veći broj jezika. Hrvatski su učenici u usporedbi s vršnjacima iz zemalja OECD-a **u manjoj mjeri spremni na poduzimanje aktivnosti vezanih uz lokalne i globalne probleme**. Učenici koji pohađaju škole u većim gradovima postižu statistički značajno bolji prosječni rezultat u području globalnih kompetencija od učenika koji pohađaju škole u manjim mjestima.

U odnosu na prosjek zemalja OECD-a koje su primijenile upitnik za učenika, hrvatski učenici **značajno više primjećuju diskriminacijsko ponašanje većeg broja svojih nastavnika**. Prema procjenama ravnatelja, **teme vezane uz globalne probleme i međukulturno učenje manje su uključene u školske i nastavne kurikule u Hrvatskoj** u odnosu na zemlje OECD-a.

Nacionalni izvještaj *PISA 2018: Globalne kompetencije učenika* i više informacija o PISA istraživanjima i ciklusu PISA 2018 dostupni su na mrežnim stranicama Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja na adresi: <https://pisa.ncvvo.hr/>. OECD-ov međunarodni izvještaj o globalnim kompetencijama učenika s bazom podataka dostupan na OECD-ovim mrežnim stranicama na adresi: <http://www.oecd.org/pisa/>.